

Kronik:

Vindmølle-satsningen bør genovervejes

Af Peter Seier Christensen, civilingeniør, ph.d., og Pernille Vermund,
folketingskandidat (K)
19. marts 2015, 21:57

Strøm. Klima- og energiminister Rasmus Helveg Petersen har for nylig foreslået at firedoble produktionskapaciteten af vindmøller frem mod 2050. En række projekter er allerede i støbeskeen, eksempelvis Horns Rev 3 (400 MW) og Kriegers Flak (600 MW), men der er mange grunde til at genoverveje hele vindmølle-satsningen.

En meget stor del af den strøm, der produceres i Danmark, kommer fra vindmøller. Vindmøllerne producerede i 2014 så meget strøm at det svarer til, at 39 procent af elforbruget blev dækket af vindkraft. Denne lidt kryptiske formulering dækker over, at vindmøllestrømmen ikke faktisk dækkede 39 pct. af strømforbruget, fordi en del af den blev produceret, da der ikke var behov for den, og den derfor blev eksporteret, ofte til en lav pris.

Vindmøllelobbyen kan godt lide at sige, at (land)vindmøller er konkurrencedygtige eller endda billigere end andre teknologier til produktion af el. Senest udtalte Michael Hannibal, adm. direktør for Siemens Wind Power i Danmark, i Børsen, at »landmøller er i dag konkurrencedygtige med andre energiformer.«

Vindmøller subsidieres massivt i Danmark, også landmøller. Landmøller støttes med ca. 1,5 mia. kr. om året. Strøm fra nyere landmøller afregnes til 25 øre/kWh over markedsprisen, dog maksimalt 58 øre/kWh. Dette tilskud gives i første del af møllens levetid.

Beløbet betales af el forbrugerne over den såkaldte PSO-afgift, som opkræves på elregningen. PSO-afgiften (Public Service Obligations) blev indført for at dække udgifter til nye energiteknologier, der endnu ikke var i stand til at klare sig på rene markedsvilkår. Den var i 2014 på samlet 7,7 mia. kr.

Det er derfor overraskende at høre, at teknologien er konkurrencedygtig. Set fra forbrugernes side er den tydeligvis ikke. Hvis PSO-afgiften i dag gives til konkurrencedygtig teknologi må det betyde, at forbrugerne betaler afgift for at give vindmølleejere og/eller vindmølleproducenter en unaturlig høj profit. Er forbrugerne mon klar over det?

Vi henvendte os til Siemens og bad dem forklare, hvordan de regner sig frem til, at landmøller er konkurrencedygtige. De svarede tilbage med et eksempel

på en nybygget vindmøllepark og et nybygget kulkraftværk i Sydafrika, hvor produktionsprisen fra vindmølleparken er lavest. Dette er dog ikke en rimelig måde at foretage sammenligningen på.

Vindmøller er en uhensigtsmæssig måde at producere strøm på. De producerer strøm bogstavelig talt som vinden blæser og det betyder, at det er nødvendigt at have backup-produktionskapacitet med konventionelle kraftværker til at producere strøm, når vinden ikke blæser. Derfor kan man ikke direkte sammenligne prisen på at producere strøm med vindmøller med prisen på el fra eksempelvis et kulfyret værk. Man skal sammenligne med besparelsen ved at køre kulkraftværket ved lavere udnyttelse, og det er et meget mindre beløb. Anlægsudgifter, driftspersonale mm. til kulkraftværket skal jo betales under alle omstændigheder. Den direkte sammenligning af produktionspriserne er derfor en formel sammenligning, som ikke afspejler de virkelige forhold.

Vi bad Siemens om deres kommentar til dette, men de valgte ikke at svare.

Vindmøller producerer til gengæld ofte mere strøm end vi har brug for, når vinden blæser. Det får markedsprisen til at falde, men strømmen afregnes som nævnt med et højere beløb end den er værd. For havvindmøller er situationen endnu værre end for landmøller. Havvindmøllestrøm afregnes med et fast beløb pr. kilowatttime. Derfor er producenterne motiveret til at producere mest mulig strøm, når vinden blæser, og markedsprisen er helt ligegyldig for dem.

Når der produceres mere strøm end vi har brug for i Danmark, bliver den eksporteret til markedsprisen, som ofte er lav. Dermed betaler de danske forbrugere støtte til strøm, som de ikke selv modtager. Det hænder sågar, at elprisen bliver negativ. Man må betale for at slippe af med den. Strøm skal have et sted at blive ledt hen. Man kan ikke bare så at sige smide den ud. I et tilfælde var markedsprisen minus 1,5 kr./kWh. Danmarks største havvindmøllepark, Anholt Havmøllepark på 400 MW, får en pris på 1,05 kr./kWh for den producerede strøm. Markedsprisen ligger typisk på 25-35 øre pr. kWh. Denne park alene kostede forbrugerne 1,3 mia. kr. i PSO-afgift i 2014. Det forhold, at markedsprisen ofte er lav, når vindmøllerne producerer strøm, er endnu en grund til, at man ikke ukritisk kan sammenligne produktionsprisen på vindmøllestrøm med produktionsprisen for konventionelle værker.

Dong Energy har været ude og advare om, at de konventionelle kraftværker presses af den subsidierede vindmøllestrøm, og at dette i værste fald kan føre til, at der ikke er nødvendig backup produktionskapacitet til at dække behovet, når vinden ikke blæser, altså et egentligt strømudfald. Chefen for Dong Energys kraftværksdivision, Thomas Dalsgaard, formulerede således i Børsen, at »nedlukningen af de traditionelle elværker, der er en konsekvens af »vindmølleeventyret«, må frygtes at skade forsyningssikkerheden.«

Dong ønsker, at der gives støtte til de konventionelle værker. Dermed skal der altså gives støtte til både vindmøllerne og de konventionelle værker for at få systemet til at fungere. Dette er et eksempel på de uheldige følger, der kan opstå, når markedsmekanismene sættes ud af kraft. Vindkraft udbygges fortsat kraftigt i Danmark. En forøgelse af vindkraftkapaciteten vil kun forværre den nævnte ubalance i forholdet mellem produktionen og behovet for strøm.

Dong Energy er en hovedaktør i »vindmølleeventyret« i Danmark, så der må være uenighed mellem de enkelte divisioner i selskabet, eller også ønsker de bare at malke forbrugerne mest mulig.

Klima- og energiminister Rasmus Helveg Petersen har for nylig foreslået at firedoble produktionskapaciteten af vindmøller frem mod 2050. En række projekter er allerede i støbeskeen, eksempelvis Horns Rev 3 (400 MW) og Kriegers Flak (600 MW). Disse anlæg vil koste forbrugerne et stort milliardbeløb i tilskud. Det præcise beløb afhænger af, hvordan de endelige aftaler udformes, men hvis Anholt Havmøllepark bruges som model, bliver det ikke under tre mia. kr. om året for disse to anlæg.

For at gøre situationen endnu mere absurd, er det ikke engang sikkert, at den danske installering af vindmøller får den samlede CO₂-udledning til at falde så meget, som det umiddelbart ser ud til. EU har et kvotesystem for CO₂ udledning, og hvis vi sparer en kvote ved at bygge en vindmølle i Danmark, kan den købes et andet sted i EU. Hvis denne sparede kvote bruges til at undlade at effektivisere eksempelvis et kulkraftværk i et andet EU-land, er den samlede CO₂-besparelse nul. Dertil kommer, at vindmøllestrøm ikke er fuldstændig CO₂-neutral, da der udledes CO₂ i forbindelse med fremstilling, transport og opstilling af møllerne.

Der gives mange forslag til, hvordan situationen kan forbedres. Man kan bruge vindmøllestrøm til at oplade batterier for elbiler. Der findes stort set ikke en elbil i Danmark. Man kan bruge lagringssystemer til at opbevare strømmen, indtil der er brug for den. Det kræver ekstra anlægsudgifter til disse systemer, og medfører tab af energi ved konversionen. Der kan installeres større transmissionskapacitet til nabolandene. Det medfører også anlægsudgifter, og der skal være efterspørgsel efter strømmen. Ville det ikke være fornuftigt i det mindste at vente med udbygningen af vindmøller, indtil disse eventuelle forbedringer er en realitet?

For at vende tilbage til landmøller, er der ud over de økonomiske og forsyningssikkerhedsmæssige aspekter problemet med, at disse produktionsanlæg placeres i det åbne landskab og dermed skæmmer naturen. Også her har vindmølleindustrien forhold som ingen anden industri tilbydes. Hvem andre kunne tænkes at få lov til at bygge industrianlæg i et naturområde som Østerild Klitplantage? Mange naboer klager desuden over

gener fra møllerne, som lysrefleksioner og støj fra de roterende møllevinger, og de oplever, at deres huse bliver usælgelige.

Der er således mange gode grunde til at genoverveje satsningen på vindmøller.